

Людмила ЩУР,

orcid.org/0000-0002-6432-7219

кандидат мистецтвознавства,

доцент кафедри мистецтвознавства та методики музичного мистецтва

Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка

(Тернопіль, Україна) *luckinesslyudmyla@tnpu.edu.ua*

ЕТНОХОРЕОЛОГІЧНИЙ КОМПОНЕНТ У СУЧАСНІЙ ХОРЕОПЕДАГОГІЧНІЙ ОСВІТІ

У статті здійснено комплексний мистецтвознавчий аналіз етнохореологічного компоненту в сучасній хореопедагогічній освіті як важливого чинника формування професійної підготовки майбутніх педагогів-хореографів. Актуальність дослідження зумовлена зростанням інтересу до традиційної танцювальної культури та необхідністю її системного осмислення в умовах модернізації мистецької освіти. Етнохореологічний компонент розглядається як інтегративна складова освітнього процесу, що поєднує теоретичне вивчення народної хореографії, практику польових досліджень, реконструкцію танцювальних зразків і їх художню інтерпретацію в сучасному сценічному просторі. У роботі окреслено теоретичні засади етнохореології як наукової основи вивчення танцю в культурному контексті та запропоновано авторське розуміння структури етнохореологічного компоненту в системі хореопедагогічної освіти. Проаналізовано особливості репрезентації етнохореологічних дисциплін у змісті сучасних освітніх програм, визначено провідні форми їх реалізації в навчальному процесі, зокрема польові експедиції, аналітичну роботу з автентичними джерелами та творчо-виконавські проекти. Доведено, що інтеграція етнохореологічних підходів сприяє формуванню етнокультурної компетентності, розвитку дослідницьких умінь і становленню професійної ідентичності майбутніх фахівців. Особливу увагу приділено мистецько-освітньому потенціалу етнохореологічної підготовки як засобу збереження й актуалізації нематеріальної культурної спадщини, а також взаємодії автентичної традиції та її сучасних сценічних інтерпретацій. Виявлено основні проблеми впровадження етнохореологічного компоненту в освітню практику та окреслено перспективи його подальшого розвитку в контексті міждисциплінарних зв'язків і використання цифрових ресурсів. Результати дослідження засвідчують, що етнохореологічний компонент є важливим чинником оновлення змісту сучасної хореопедагогічної освіти та розширення її культуротворчого потенціалу.

Ключові слова: етнохореологія, хореопедагогіка, етнохореологічний компонент, народний танець, освітні програми, Навчальна (фольклорна) практика, професійна підготовка педагогів-хореографів.

Liudmyla SHCHUR,

orcid.org/0000-0002-6432-7219

Candidate in Art History,

Lecturer at the Musicology and Methods of Musical Art Department

Ternopil Volodymyr Hnatiuk National Pedagogical University

(Ternopil, Ukraine) *luckinesslyudmyla@tnpu.edu.ua*

ETHNOCHOREOLOGICAL COMPONENT IN MODERN CHOREOPEDAGOGICAL EDUCATION: ARTISTIC-EDUCATIONAL DIMENSION

The article presents a comprehensive art historical analysis of the ethnochoreological component in modern choreographic education as an important factor in the formation of professional training of future teachers-choreographers. The relevance of the study is due to the growing interest in traditional dance culture and the need for its systematic understanding in the conditions of modernization of art education. The ethnochoreological component is considered as an integrative component of the educational process, combining the theoretical study of folk choreography, the practice of field research, the reconstruction of dance samples and their artistic interpretation in the modern stage space. The paper outlines the theoretical principles of ethnochoreology as a scientific basis for the study of dance in a cultural context and proposes the author's understanding of the structure of the ethnochoreological component in the system of choreographic education. The features of the representation of ethnochoreological disciplines in the content of modern educational programs are analyzed, the leading forms of their implementation in the educational process are identified, in particular, field expeditions, analytical work with authentic sources, and creative and performance projects. It is proven that the integration of ethnochoreological approaches contributes to the formation of ethnocultural competence, the development of research skills, and the formation of the professional identity of future specialists. Special attention is paid to the artistic and educational potential of ethnochoreological training as a means of preserving and updating intangible cultural heritage, as well as the interaction of authentic tradition and its modern stage interpretations. The main problems of introducing the ethnochoreological component into educational practice are identified and the prospects for its further development in the context of interdisciplinary connections and the use of digital resources are outlined. The results of the study indicate that the ethnochoreological component is an important factor in updating the content of modern choreographic education and expanding its cultural creative potential.

Key words: ethnochoreology, choreography, ethnochoreological component, folk dance, educational programs, Educational (folklore) practice, professional training of choreographer teachers.

Постановка проблеми. Сучасний етап розвитку мистецької освіти характеризується активним переосмисленням ролі традиційної культури у формуванні професійної підготовки майбутніх фахівців у галузі хореографії. В умовах глобалізаційних процесів і трансформації художніх практик особливої актуальності набуває проблема збереження та актуалізації народної танцювальної спадщини як важливої складової національної культурної ідентичності. У цьому контексті етнохореологія постає не лише як напрям наукового дослідження традиційного танцю, а й як методологічна основа оновлення змісту сучасної хореографічної освіти.

Попри зростання наукового інтересу до проблем народної хореографії та її сценічних інтерпретацій, питання системного впровадження етнохореологічного компоненту в освітні програми закладів вищої мистецької освіти залишається недостатньо розробленим. У практиці підготовки педагогів-хореографів нерідко спостерігається розрив між теоретичним осмисленням традиційної танцювальної культури та її практичною реалізацією в навчальному процесі. Це зумовлює фрагментарність засвоєння етнохореологічних знань, обмежує можливості формування цілісного уявлення про народний танець як культурно-мистецький феномен і знижує потенціал мистецької освіти у контексті збереження нематеріальної культурної спадщини.

Сучасна хореографічна освіта потребує нових підходів до інтеграції наукових досліджень і художньої практики, здатних забезпечити формування у майбутніх фахівців етнокультурної компетентності, дослідницьких умінь та творчої інтерпретації традиції. У зв'язку з цим постає наукова проблема визначення сутності етнохореологічного компоненту в системі хореографічної освіти, аналізу форм його репрезентації у змісті освітніх програм і виявлення мистецько-освітнього потенціалу його впровадження. Розв'язання цієї проблеми є важливим для теоретичного обґрунтування та практичного вдосконалення сучасної моделі підготовки хореографів.

Аналіз досліджень. Аналіз наукових досліджень засвідчує зростання уваги вітчизняних і зарубіжних учених до проблем інтеграції етнохореологічного знання в систему професійної підготовки майбутніх хореографів. Водночас питання цілісного осмислення етнохореологічного компонента як структурного складника сучасної хореографічної освіти, з урахуванням компетентнісного та мистецько-освітнього підходів, потребує подальшої теоретико-методологічної конкретизації.

Актуальні проблеми етнохореології в Україні досліджують Д. Шариков «Мистецтвознавча наука хореологія як феномен художньої культури» (Шариков, 2013), Н. Чілікіна «Проблематика сучасної хореографічної освіти» (Чілікіна, 2015), О. Чепалов «Проблеми якості наукового дослідження та достеменності його фахової спеціалізації» (Чепалов, 2016) та «Хореологія як наука: культурологічні та мистецтвознавчі аспекти» (Чепалов, 2018), І. Мостова «Досвід етнохореології в опануванні стилістики слобожанського танцювального фольклору» (Мостова, 2019), К. Островська, Т. Брагіна «Етнохореологічні рефлексії аматорського мистецтва народно-сценічного танцю Харківщини другої половини ХХ ст.» (Островська, Брагіна, 2021).

Активне осмислення та апробація інноваційних методологічних стратегій у дослідженні й викладанні народної хореографії здійснюється представниками як українських, так і зарубіжних науково-освітніх центрів. Для прикладу, у науковому середовищі Канади під керівництвом А. Нагачевського було сформовано потужний осередок українських фольклористичних студій. Автор у своїх публікаціях «Від національного до видовищного: про відродження українського народного танцю в Канаді» та «Особливості української фольклористики в Канаді» (Нагачевський, 2010) послідовно впроваджував та розвивав термінологічний підхід до аналізу фольклорного хореографічного матеріалу.

Метою статті є аналіз сутності, змісту та форм реалізації етнохореологічного компоненту в сучасній хореографічній освіті та визначення його мистецько-освітнього потенціалу для формування професійної підготовки майбутніх хореографів.

Виклад основного матеріалу. На сучасному етапі розвитку етнохореологія як наука в Україні перебуває у стані інституційного та методологічного становлення, що зумовлює потребу в систематизації та активізації наукових досліджень.

Н. Чілікіна підкреслює, що «етнохореологія в Україні на сучасному етапі практично відсутня» (Чілікіна, 2015: 302).

М. Хай зауважує, що «автентичні й автохтонні ознаки своєрідності / ідентичності танцювальної музики українців краще збереглися не у власне етнохореологічній, а в супровідній, музично-інструментальній компоненті» (Хай, 2007: 373).

Зі слів І. Мостової, «етнохореологія – академічна міждисциплінарна галузь досліджень, яка враховує всі танцювальні і структурні практики людського тіла, що трансформують культурні особливості етносу. Ця галузь хореології допомагає зрозуміти культурні традиції та досвід руху, який

пропонують різні культури. Фактично, етимологія терміну «етнохореологія» позначає вивчення етнічних танців, передбачає дослідження народного танцю в контексті його етнічної приналежності та з урахуванням особливостей його етнологічного розвитку» (Мостова, 2019: 52).

Поняття *етнохореологія* сформувалося на межі мистецтвознавства та етнології й спрямоване на комплексне вивчення танцю як культурного феномену, що включає історико-етнографічний аналіз, інтерпретацію танцювальних традицій та оцінку їх художньо-естетичного значення.

В умовах сучасного розвитку хореопедагогічної освіти етнохореологічний компонент виступає ключовим чинником формування професійної та мистецької компетентності майбутніх хореографів. Під *етнохореологічним компонентом* ми розуміємо *сукупність знань, умінь, навичок та методичних прийомів, спрямованих на вивчення, аналіз і творчо-освітнє відтворення народного танцю, що забезпечує формування мистецько-компетентної особистості здобувача та інтегрує етнокультурний аспект у навчальний процес хореографічної освіти.*

У межах освітнього процесу етнохореологічний компонент забезпечує синтез теоретичного знання й практичної діяльності, формуючи у студентів цілісне уявлення про народний танець як мистецький і культурний текст. Це передбачає опанування студентами не лише базових хореографічних навичок, а й умінь здійснювати історико-культурний аналіз, реконструювати автентичні танцювальні зразки та інтегрувати їх у сучасну сценічну практику. Важливим аспектом є також формування здатності до художньої інтерпретації традиції, що дозволяє поєднувати повагу до фольклору з творчою інновацією.

Наступним логічним кроком є аналіз того, як ці теоретичні засади реалізуються у змісті сучасних освітніх програм, які дисципліни включають етнохореологічний компонент та яким чином вони можуть інтегруватися у навчальний процес.

Впровадження етнохореологічного компоненту в сучасну хореопедагогічну освіту передбачає системний аналіз змісту освітньо-професійних програм, що реалізуються у закладах вищої освіти та включає кілька взаємопов'язаних напрямів:

- *теоретичний* – курси, що висвітлюють історію народного танцю, його регіональні особливості, етнокультурні контексти, естетичні принципи та методологічні підходи до його вивчення;
- *практичний* – заняття з реконструкції танцювальних зразків, сценічної інтерпретації автентичних елементів, виконання комплексів народ-

них танців, що дозволяє студентам опановувати практичні навички та відчувати музично-ритмічні особливості традиційної хореографії;

- *дослідницький* – реалізація польових експедицій, збір і систематизація автентичного матеріалу, проведення порівняльного аналізу танцювальних форм та розробка творчих проєктів на основі наукових даних.

Таким чином, системне включення етнохореології в освітні програми формує у майбутніх педагогів-хореографів цілісне розуміння народного танцю, розширює їхню етнокультурну свідомість і забезпечує підґрунтя для подальшого мистецько-освітнього розвитку. Практична складова забезпечує студентам можливість застосовувати теоретичні знання на сцені, відтворювати автентичні танцювальні зразки та розвивати творчий потенціал у контексті сучасної хореографії.

Звідси, пропонуємо наступні основні форми впровадження етнохореології у практику навчання, які успішно апробовані нами:

- *організація та проведення польових досліджень, збір автентичного матеріалу в межах обов'язкової фахової дисципліни Навчальна (фольклорна) практика* – студенти безпосередньо взаємодіють із носіями традицій, фіксують танцювальні рухи, обряди та ритуали, що дозволяє глибше зрозуміти регіональні особливості народного танцю та формує науково-дослідницькі компетентності;

- *реконструкція та сценічна інтерпретація танцювальних зразків* – студенти вивчають стилістичні особливості традиційного танцю, адаптуючи його до сучасних сценічних умов без втрати автентичності. Цей процес розвиває здатність до художньої інтерпретації та творчого переосмислення традиції;

- *діяльність ансамблів-лабораторій*, у яких реалізовується інтеграція дослідницьких і практичних результатів у колективні проєкти, постановки та перформанси, що сприяють розвитку командної взаємодії, критичного мислення та вміння презентувати етнокультурний матеріал у сучасному сценічному просторі.

Застосування цих форм навчання забезпечує інтеграцію теоретичних знань та практичних умінь, сприяючи всебічному засвоєнню студентами матеріалу та формуванню цілісного розуміння народного танцю як мистецького та культурного феномену. Крім того, художньо-практичне впровадження етнохореології сприяє розвитку етнокультурної компетентності, дослідницьких умінь та творчої самореалізації студентів, що є визначальним для підготовки висококваліфікованого педагога-хореографа.

Особливої уваги також заслуговує міждисциплінарний підхід, який поєднує етнографічні, мистецтвознавчі та педагогічні знання. Він дозволяє студентам оцінювати культурну специфіку танцю, аналізувати його змістовну і символічну структуру, а також застосовувати ці знання у виконавській і навчальній практиці.

Однак, впровадження етнохореологічного компонента в сучасну хореопедагогічну освіту супроводжується низкою викликів, що потребують системного аналізу та усвідомленого підходу. Серед основних проблем слід відзначити:

- *обмежена інтеграція у освітньо-професійні програми* – етнохореологія представлена лише як факультативна дисципліна або включена у вигляді окремих тем, що знижує ефективність її системного освоєння студентами;

- *ризик формалізації традиції* – надмірно стандартизоване викладання народного танцю може призвести до втрати автентичності та обмеження творчої свободи студентів;

- *методичні та кадрові обмеження* – недостатня кількість педагогів із практичним досвідом роботи з автентичним матеріалом, а також обмежені методичні рекомендації щодо інтеграції польових досліджень і творчих проєктів у навчальний процес;

- *технологічні виклики* – потреба у використанні цифрових ресурсів, архівів та мультимедійних платформ для збереження та презентації автентичного матеріалу, що вимагає додаткових компетентностей від викладачів і студентів.

Проте, слід зазначити і перспективи розвитку етнохореологічного компонента, до яких, на нашу думку, належать:

- *поглиблена інтеграція міждисциплінарних підходів*, що поєднують етнологію, мистецтвознавство та педагогіку;

- *розширення форм навчання*, включно з польовими експедиціями, ансамблями-лабораторіями та колективними проєктами;

- *активне використання цифрових технологій*, що дозволяє зберігати, аналізувати та презентувати матеріал у зручному і доступному форматі;

- *сприяння розвитку науково-дослідницьких компетентностей*, що забезпечує глибше розу-

міння студентами традиційного танцю у культурному контексті.

Отже, подолання існуючих проблем і використання зазначених перспектив сприятиме підвищенню ефективності етнохореологічного компонента, а також забезпечить збереження культурної спадщини та сприятиме формуванню висококваліфікованих педагогів-хореографів, здатних інтегрувати наукові знання, практичні навички у сучасному освітньому та мистецькому просторі.

Висновки. У статті здійснено комплексний аналіз етнохореологічного компонента у сучасній хореопедагогічній освіті, визначено його теоретико-концептуальні основи, форми реалізації в освітніх програмах. Дослідження засвідчує, що інтеграція етнохореології у навчальний процес забезпечує формування у майбутніх педагогів-хореографів комплексних професійних компетентностей, що включають знання, практичні уміння та ціннісні орієнтації, необхідні для ефективної педагогічної діяльності та збереження нематеріальної культурної спадщини.

Виявлено, що ефективне впровадження етнохореологічного компонента потребує поєднання теоретичного навчання, практичних занять, польових досліджень та творчо-виконавських проєктів, що дозволяє студентам розвивати етнокультурну компетентність, дослідницькі навички та здатність до художньої інтерпретації традиції. Міждисциплінарний підхід, який об'єднує етнологію, мистецтвознавство та педагогіку, сприяє формуванню цілісного розуміння народного танцю як культурного феномену та розширює горизонти професійної діяльності майбутніх фахівців.

Водночас існують проблеми та виклики, пов'язані з обмеженою інтеграцією етнохореології в освітні програми, ризиками формалізації традиції, недостатньою методичною підтримкою та потребою у цифрових технологіях. Подолання цих проблем і використання потенційних можливостей сприятиме підвищенню якості хореопедагогічної освіти, забезпечить стаке збереження культурної спадщини та сприятиме підготовці висококваліфікованих педагогів-хореографів, здатних інтегрувати наукове знання, практичні навички та художню чутливість у сучасну освітню та мистецьку практику.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Мостова І. Досвід етнохореології в опануванні стилістики слобожанського танцювального фольклору. *Танцювальні студії*. 2019. Т. 2, № 1. С. 38–46.
2. Нагачевський А. Від національного до видовищного: про відродження українського народного танцю в Канаді. *Народознавчі зошити*. 2010. № 3–4. С. 316–324.
3. Нагачевський А., Маєрчик М. Особливості української фольклористики в Канаді. *Народознавчі зошити*. 2010. № 3–4. С. 293–309.
4. Островська К., Брагіна Т. Етнохореологічні рефлексії аматорського мистецтва народно-сценічного танцю Харківщини другої половини ХХ ст. *Актуальні питання гуманітарних наук : міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка / ред.-упоряд. М. Пантюк, А. Душний, І. Зимомря*. Дрогобич : Видавничий дім «Гельветика», 2021. Вип. 35, т. 4. С. 39–44.

5. Хай М. Музично-інструментальна культура українців (фольклорна традиція) : монографія. Київ ; Дрогобич : Коло, 2007. 543 с.
6. Чепалов О. І. Проблеми якості наукового дослідження та достеменності його фахової спеціалізації. *Аспекти історичного музикознавства*. 2016. Вип. 8. С. 128–139.
7. Чепалов О. І. Хореологія як наука: культурологічні та мистецтвознавчі аспекти. *Танцювальні студії*. 2018. Вип. 1. С. 16–27.
8. Чепалов О. Хореологія – теорія хореографічного мистецтва (перспективи становлення у науковій та навчальній практиці). *Проблеми сучасності: культура, мистецтво, педагогіка : зб. наук. пр. Луганськ : Луганський державний інститут культури і мистецтв*, 2007. Вип. 7, ч. 2 : Мистецтвознавство. С. 172–180.
9. Чепалов О. Хореологія як нова дисципліна у навчанні студентів-хореографів вузів України. *Українська культура в контексті сучасних наукових досліджень та практичних реалій : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф.*, Київ, 21–22 груд. 2006 р. Київ : ДАКККиМ, 2007. Ч. 2. С. 229–231.
10. Чілікіна Н. О. Проблематика сучасної хореографічної освіти. *Проблеми підготовки сучасного вчителя*. 2015. № 2 (12). С. 298–308.
11. Шариков Д. І. Мистецтвознавча наука хореологія як феномен художньої культури : монографія / Київський міжнародний університет. Київ, 2013. Ч. 2 : Історія та художня практика хореографічної культури. 203 с.
12. Шариков Д. І. Мистецтвознавча наука хореологія як феномен художньої культури : монографія / Київський міжнародний університет. Київ, 2013. Ч. 3 : Типологія хореографії. 90, [41] с.

REFERENCES

1. Mostova I. (2019) Dosvid etnokhoreolohii v opanuvanni stylistyky slobozhanskoho tantsiuvalnoho folkloru [Experience of ethnochoreology in mastering the stylistics of Slobozhansky dance folklore]. *Tantsiualni studii*, 2(1), 38–46. [in Ukrainian].
2. Nahachevskiy A. (2010) Vid natsionalnoho do vydovysshchnoho: pro vidrozhennia ukraïnskoho narodnoho tantsiu v Kanadi [From national to spectacular: about the revival of Ukrainian folk dance in Canada]. *Narodoznavchi zoshyty*, 3–4, 316–324. [in Ukrainian].
3. Nahachevskiy A., Maierchuk M. (2010) Osoblyvosti ukraïnskoi folklorystyky v Kanadi [Peculiarities of Ukrainian folkloristics in Canada]. *Narodoznavchi zoshyty*, 3–4, 293–309. [in Ukrainian].
4. Ostrovska K., Brahina T. (2021) Etnokhoreolohichni refleksii amatorskoho mystetstva narodno-stsenichnoho tantsiu Kharkivshchyny druhoi polovyny XX st. [Ethnochoreological reflections of amateur folk-stage dance art of Kharkiv region in the second half of the XX century]. In M. Pantiuk, A. Dushnyi, I. Zymomria (Eds.), *Aktualni pytannia humanitarnykh nauk: Mizhvuzivskiy zbirnyk naukovykh prats molodykh vchenykh Drahobych Ivan Franko State Pedagogical University* (Vol. 35, T. 4, pp. 39–44). Drohobych: Helvetyka Publishing House. [in Ukrainian].
5. Khai M. (2007) Muzychno-instrumentalna kultura ukraïntsiiv (folklorna tradytsiia) [Musical-instrumental culture of Ukrainians (folk tradition)]: monograph. Kyiv; Drohobych: Kolo. [in Ukrainian].
6. Chepalov O. I. (2016) Problemy yakosti naukovooho doslidzhennia ta dostemnosti ioho fakhovoi spetsializatsii [Problems of research quality and reliability of its professional specialization]. *Aspekty istorychnoho muzykoznavstva*, 8, 128–139. [in Ukrainian].
7. Chepalov O. I. (2018) Khoreolohiia yak nauka: kulturnolohichni ta mystetstvoznavchi aspekty [Choreology as a science: cultural and art studies aspects]. *Tantsiualni studii*, 1, 16–27. [in Ukrainian].
8. Chepalov O. (2007) Khoreolohiia – teoriia khoreohrafichnoho mystetstva (perspektyvy stanovlennia u naukovii ta navchalnii praktytsi) [Choreology – theory of choreographic art (perspectives of formation in scientific and educational practice)]. *Problemy suchasnosti: kultura, mystetstvo, pedahohika: zb. naukovykh prats*, Vyp. 7, Part 2, pp. 172–180 [in Ukrainian].
9. Chepalov O. (2007) Khoreolohiia yak nova dyscyplina u navchanni studentiv-khoreohrafiv vuziv Ukrainy [Choreology as a new discipline in the training of choreography students in Ukrainian universities]. *Ukrainska kultura v konteksti suchasnykh naukovykh doslidzhen ta praktychnykh realii: Zb. materialiv Mizhnar. nauk.-prakt. konf., Kyiv, 21–22 hrudnia 2006 r.* (Ch. 2, pp. 229–231). Kyiv: DAKKKiM. [in Ukrainian].
10. Chilikhina N. O. (2015) Problematyka suchasnoi khoreohrafichnoi osvity [Problems of contemporary choreography education]. *Problemy pidhotovky suchasnoho vchytelia*, 2(12), 298–308. [in Ukrainian].
11. Sharykov D. I. (2013) Mystetstvoznavcha nauka khoreolohiia yak fenomen khudozhnoi kultury (Vol. 2: Istoriia ta khudozhnia praktyka khoreohrafichnoi kultury) [Art studies science of choreology as a phenomenon of artistic culture (Vol. 2: History and artistic practice of choreographic culture)]. Kyiv: Kyiv International University. 203 [in Ukrainian].
12. Sharykov D. I. (2013) Mystetstvoznavcha nauka khoreolohiia yak fenomen khudozhnoi kultury (Vol. 3: Typolohiia khoreohrafii) [Art studies science of choreology as a phenomenon of artistic culture (Vol. 3: Typology of choreography)]. Kyiv: Kyiv International University. 41 [in Ukrainian].

Дата першого надходження статті до видання: 26.02.2026
Дата прийняття статті до друку після рецензування: 30.03.2026
Дата публікації (оприлюднення) статті: 22.04.2026

Стаття поширюється на умовах
ліцензії відкритого доступу (CC BY 4.0)

